

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

Merces extraordinariæ quanti, n. 20.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

luti lucrum cessans, & damnum emer-
gens ipsi venditori: communis enim
est doctrina *t*, infra mox tradenda,
quando aliquid vendis, in gratiam em-
ptoris, modo illi cum veritate signifi-
ces, tibi ex ea venditione tantum lucri
vere cessare, vel tantum damni confur-
gere, te posse ejusmodi lucrum dam-
numque pretio compensare.

*s. Th. 2. 2. q. 27. art. 1. Molin. Roderic.
Sot. Navar. Less. quos citat Barth. à S. Faust.
in Speculo Conf. d. 6. q. 7. t. apud Less. l. c.
à n. 26. Salas dub. 3. num. 2. Mol. d. 351. §.
ut u autem.*

*Quo pretio res emenda vel ven-
denda?*

18. His præmissis, regula generalis
est hujusmodi. Quando adest taxa
principis, illa debet sub poena restitu-
tionis observari, quæ, cum ut dixi, con-
sistat in indivisibili, non habet mediū,
summum, infimum. Quando vero
ea taxa non adest, tunc servandum est
pretium vulgare, quod quia habet tres
illos gradus, licitum est cuilibet, quem
velit, in vendendo, eligere. Atque in
hoc nō raro innititur lucrum justè ne-
gorantium; emunt enim infimo pre-
tium, vendunt supremo.

19. Circa hanc regulam habet tres sive
exceptiones, sive declarationes. Primò
enim, si post dictam taxam mutantur
circumstantiæ, ut si appareat abundan-
tia, vel superveniat sterilitas, taxa sta-
tim evadit injusta; quare non erit or-
dinariè servanda.

*u. Sanch. l. 1. conf. c. 7. dub. 5. latè pro-
bans.*

Dixi (ordinariè) propter quosdam

raros casus, quando meta ponitur in
gratiam venditorum, ut in censibus;
vide Lessium *x*, & Salas *a*. Rursus si
princeps sciat, & patiat, populum
non vendere, juxta taxam, sed pretio
vulgari, tunc tacitè videtur consentire:
idque, etiam si unum *b* vel alterum pu-
niat, cæteris dissimulatis: nam unius
castigatio videtur facta ad experien-
dum, an alij taxæ legem acceptent?
Denique si res tua notabiliter (nam pa-
rum pro nihilo reputatur) sit melior,
vel notabiliter sit pejor, quàm res, quæ
communiter in foro venduntur, pluris
potes, vel minoris debes vendere, quia
taxa semper intelligitur de rebus ordi-
nariæ bonitatis. Si pretium rerum in
foro augeatur, ex malitia aliquorum,
vide infra, cum de Monopolio.

*x. Less. l. c. dub. 2. nu. 13. a. Salas du. 6.
b. Fag. d. contr. lib. 5. c. 37. n. 6.*

Merces extraordinaria quanti?

20. Secundò, res, quæ non habent
communem usum, ut gemmæ, canes,
falcons, picturæ, statuar, cantus, salta-
tio, usus mulieris, interesse come-
dijs &c. licet probabile sit, & securius,
ut aliqui *c* sentiunt, non posse vendi,
quanti potes, quia pretia debent com-
mensurari valori rationabili rerum, ta-
men est etiam probabile, posse *d*, quia
res (ait Toletus) quæ non habent pre-
tium constitutum, nec à principe, nec
ab usu fori, habent valorem ex mera
voluntate ementis, & vendentis, juxta
illud, *Vnusquisque in rebus suis est mo-
derator & arbiter*: Vel quia, cum in
his nulla necessitas (ait Valentia & Sà)
cogat emptorem, judicatur donare

D d d 3

vendi-

venditori liberaliter excessum supra pretium vulgare. Ad illud, quod opponit Delugo *e*, ex secunda hac sententia sequi, simiam vel catulum posse licite vendi pretio unius regni, facile respondetur, vel concedendo sequelam: sicut enim is potest renunciare, seu donare regnum alteri liberaliter, si suum omnino est, ut supponimus, sic poterit dare pro catulo, quod minus est; vel respondetur, nos loqui de venditionibus communiter & moraliter occurrentibus, quæ nunquam tantam afferunt distantiam pretij à re.

e Delug. d. 26. de just. sec. 4. n. 47.

*Merces nunc cariores, mox futura
viles, & contra,
quanti?*

21. Tertiò: qui scit, res intra paucos dies, etiam unum, minoris valituras, potest sine iniustitia hodie, pretio currenti maiore, vendere. Et qui scit, pluris valituras, potest hodie, currente minore pretio, emere; ratio est, quia tanti iustè res venditur, & emitur, quanti tunc valet, nec scientia debet scienti obesse. Excipe primò, nisi si quis sit ex consiliarijs, vel sit princeps, qui taxam futuram præsciunt: hi enim ex officio tenentur dare operam, ut ex suis legibus, quantum fieri potest, unus plus alio non gravetur: & nisi (addit Lessius *g*) muneribus consiliarium tu corrumpas, ut tibi futuram metam reveler. Sed certè, etiam consiliarium seu principem posse suas merces præsentis pretio vendere, docet Delugo *h*, quando non differt ex industria promulga-

tionem legis, ut ipse carius vendat. Excipe secundò, nisi fraudibus utaris, ut si sciens superventuram abundantiam, vel librum prohibendum, spargas per amicos, fore penuriam, vel librum non fore prohibendum. Ratio hujus exceptionis est, quia quilibet jus habet, ne per fraudes decipiatur, nihil ergo dicas: & rogatus, dic, te nescire (cum æquivocatione) quia non teneris cum tuo damno veritatem hanc, quæ pertinet ad bonitatem vel vitium extrinsecum rei aperire.

f Mol. t. 2. d. 354. citans *g*. Th. aliusque, *Fag.* l. 5. de contr. c. 37. num. 10. Delugo t. 2. de just. d. 26. sec. 8. §. 2. qui num. 144. Idem putat de libro mox prohibendo, *Castrop.* de justit. comm. d. 5. p. 15. *g*. Less. l. c. dub. 5. *h* Delugo t. 2. de just. d. 26. sec. 8. §. 2. à num. 139. i Less. loc. cit.

12. Dixi (sine iniustitia) addo nunc, (& communiter sine peccato contra charitatem) quia potest quis rebus suis consulere, etiam si inde damnum aliquod proximo obveniat. Tunc ergo solum erit contra charitatem, quando multum est depauperandus proximus, atque à statu suo notabiliter dimovendus, quod est rarissimum.

l Less. ibid. num. 42.

In subhastatione quanti?

23. Quartò, in subhastatione (ad *Incanto*) tanti potest vendi res, vel emi, quantum sine fraude potes extorquere, etiam infra, vel supra dimidium, quo res extra subhastationem valeret.

Ratio